

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Навчально-науковий інститут інженерної та спеціальної підготовки

Кафедра підвищення кваліфікації та спеціалізованої підготовки у сфері
цивільного захисту

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Профілактика виробничого травматизму та професійних захворювань

обов'язкова професійна

за освітньо-професійною програмою «Охорона праці»
підготовки бакалавра
у галузі знань 26 «Цивільна безпека»
за спеціальністю 263 «Цивільна безпека»

Рекомендовано кафедрою ПКСПСЦЗ
на 2025-2026 навчальний рік.
Протокол «30» серпня 2025 року № 1

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни
«Профілактика виробничого травматизму та професійних захворювань»

Загальна інформація про дисципліну

Одним із основних напрямків запобігання нещасних випадків і професійних захворювань на виробництві є проведення профілактичних заходів, спрямованих на усунення шкідливих і небезпечних виробничих факторів, формування відповідального ставлення працівників до особистої безпеки та підвищення рівня культури праці. На вирішення зазначених завдань і спрямовано вивчення навчальної дисципліни «Профілактика виробничого травматизму та професійних захворювань».

Вивчення дисципліни передбачає розкриття таких актуальних питань охорони праці, як:

- стану і причин виробничого травматизму і професійних захворювань;
- організації навчання та інструктажів з охорони праці;
- змісту заходів профілактики виробничого травматизму у сфері гігієни праці, виробничої санітарії і безпеки праці;
- впливу факторів виробничого середовища та трудового процесу на умови праці та їх гігієнічної класифікації;
- атестації робочих місць за умовами праці;
- запобігання виробничого травматизму в умовах та на об'єктах підвищеної небезпеки;
- прогнозування та оцінки професійного ризику;
- застосування зарубіжного досвіду у сфері профілактики виробничого травматизму і професійних захворювань

Передбачається розвиток у здобувачів вищої освіти логічного мислення, умінь встановлювати причинно-наслідкові зв'язки дисципліни із повсякденним життям; формування світогляду, що базується на аксіологічних пріоритетах профілактики виробничого травматизму.

Інформація про науково-педагогічного(них) працівника(ів)

Загальна інформація	Мацак Антон Олександрович, старший викладач підвищення кваліфікації та спеціалізованої підготовки у сфері цивільного захисту навчально-наукового інституту інженерної та спеціальної підготовки, кандидат технічних наук.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Алчевських, 94, кабінет № 405. Телефон (робочий) – (057)707-34-46.
E-mail	matsak_anton@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси	Дощові, виробничі, господарсько-побутові стічні води. Екологічний моніторинг, технології очищення. Паразитологічні дослідження. Екологічний аудит Організація досліджень, методологія та організація наукових досліджень.
Професійні здібності	Професійні знання, досягнення практичного змісту у сфері наукових інтересів, значний досвід викладацької діяльності. Професійні здібності: - високий рівень підготовки за спеціальністю; - широка наукова ерудиція; - знання методології науки, її останніх досягнень; - основних етапів її розвитку і зв'язків з іншими науками; - широкий політехнічний кругозір; - умінь бачити перспективи розвитку науки і техніки;
Наукова діяльність за освітнім компонентом	https://scholar.google.com.ua

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру онлайн на платформі Zoom або Google class. У разі необхідності час додаткової консультації здобувача вищої освіти погоджується окремо.

Мета вивчення дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти необхідного в їхній подальшій професійній діяльності рівня знань та умінь з правових, організаційно-технічних, соціально-економічних та психологічних питань профілактики виробничого травматизму та професійних захворювань, визначеного відповідними нормативно-правовими актами, а також активної позиції щодо практичної реалізації принципу пріоритетності охорони життя та здоров'я працівників повідношенню до результатів виробничої діяльності.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти	
	очна (денна)	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни	Обов'язкова професійна	Обов'язкова професійна
Рік підготовки	4	4
Семестр	7	7
Обсяг дисципліни:		
- в кредитах ЄКТС	4,5	6
- загальна кількість годин	135	180
- кількість модулів	2	2
Розподіл часу за навчальним планом:		
- лекції	20	10
- семінарські заняття	20	
- практичні заняття	20	4
- лабораторні заняття		
- курсовий проект (робота)		
- інші види занять		
- самостійна робота	75	166
- індивідуальні завдання		
- підсумковий контроль (диференційний залік, екзамен)	іспит	іспит

Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення дисципліни є «Засоби індивідуального захисту людини», «Безпека виробничих процесів, обладнання та транспорту».

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми «Охорона праці» назва вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

Програмні результати навчання	ПРН
Передбачати екологічно-збалансовану діяльність, необхідний рівень індивідуальної безпеки та психічного здоров'я у разі виникнення типових небезпечних подій.	ПРН08
Пояснювати номенклатуру, класифікацію та параметри уражальних чинників джерел техногенних і природних надзвичайних ситуацій та результати їх впливів.	ПРН15
Аналізувати і обґрунтовувати інженерно-технічні та організаційні заходи щодо цивільного захисту, техногенної та промислової безпеки на об'єктах та територіях.	ПРН21
Володіти методами реалізації заходів з профілактики виробничого травматизму, професійної захворюваності, аварійності, прогнозувати їх ефективність, орієнтовану на підвищення рівня безпеки та поліпшення умов праці.	ПРН29

Дисциплінарні результати навчання	ДРН
Аналізувати суспільні явища й процеси на рівні, необхідному для професійної діяльності, знати нормативно-правові засади забезпечення цивільного захисту, охорони праці, питання нормативного регулювання забезпечення заходів у сфері цивільного захисту та техногенної безпеки об'єктів і територій.	ДРН1
Застосовувати отримані знання правових основ цивільного захисту, охорони праці у практичній діяльності.	ДРН2
Розробляти тексти та документи з питань професійної діяльності, спілкуватися українською професійною мовою; читати й розуміти фахову іншомовну літературу, використовуючи її у соціальній і професійній сферах; демонструвати культуру мислення та виявляти навички щодо організації культурного діалогу на рівні, необхідному для професійної діяльності	ДРН3
Розробляти та використовувати технічну документацію, зокрема з використанням сучасних інформаційних технологій.	ДРН4
Визначати фізичні, хімічні, біологічні та психофізіологічні шкідливі виробничі чинники та аналізувати безпечність виробничого устаткування.	ДРН5
Пояснювати номенклатуру, класифікацію та параметри уражальних чинників джерел техногенних і природних надзвичайних ситуацій та результати їх впливів	ДРН6

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності	К
Здатність обґрунтовувати та розробляти заходи, спрямовані на запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, захист населення і територій від надзвичайних ситуацій, забезпечення безпечної праці та запобігання виникненню нещасних випадків і професійних захворювань.	K20
Здатність здійснювати облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на об'єктах суб'єкта господарювання, аналіз реалізації профілактичних заходів виробничого травматизму та гендерної складової трудової діяльності.	K32
Очікувані компетентності з дисципліни	ОКД
Здатність застосовувати законодавчі та інші нормативно-правові акти з охорони праці та організувати контроль за додержанням передбачених ними вимог.	ОКД1
Здатність обґрунтовувати необхідність та розробляти заходи із забезпечення безпечних і здорових умов праці, запобігання нещасних випадків професійних захворювань.	ОКД2
Здатність аналізувати ефективність діяльності служби охорони праці та особливості організації системи управління охороною праці - підприємства.	ОКД3
Здатність здійснювати облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на підприємстві	ОКД4
Здатність здійснювати діяльність у межах забезпечення страхування працівників від нещасних випадків на виробництві.	ОКД5

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1. Правові та організаційні засади профілактики виробничого травматизму та професійних захворювань

Тема 1.1. Загальні засади профілактики виробничого травматизму та професійних захворювань.

Тема 1.2. Навчання та інструктажі з охорони праці як основний організаційний захід профілактики виробничого травматизму.

Тема 1.3. Профілактичні заходи у сфері гігієни праці, виробничої санітарії та виробничої безпеки

Тема 1.4. Гігієнічна класифікація праці як важливий захід профілактики виробничого травматизму.

Модульний контроль 1.

МОДУЛЬ 2.

Тема 2.1. Атестація робочих місць – основа профілактики виробничого травматизму.

Тема 2.2. Профілактика виробничого травматизму в умовах та на об'єктах підвищеної небезпеки.

Тема 2.3. Прогнозування та оцінка професійного ризику як важливий захід профілактичної діяльності.

Тема 2.4. Використання заходів та засобів безпеки у сфері профілактики та запобігання виробничому травматизму

Тема 2.5. Зарубіжний досвід профілактичної діяльності у сфері охорони праці

Модульний контроль 2

Іспит

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Очна денна форма навчання						
	усього	у тому числі					
		лекції	семінарські заняття	практичні заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	Потоочний контроль
1	2	3	4	5	6	7	8
7-й семестр							
Модуль 1							
Тема 1.1. Загальні засади профілактики виробничого травматизму та професійних захворювань.	10	2	2			6	
Тема 1.2. Навчання та інструктажі з охорони праці як основний організаційний захід профілактики виробничого травматизму.	14	2	2	2		8	
Тема 1.3. Профілактичні заходи у сфері гігієни праці, виробничої санітарії та виробничої безпеки.	18	2	2	4		10	
Тема 1.4. Профілактичні заходи у сфері виробничої безпеки	14	2	2	2		8	
Тема 1.5. Гігієнічна класифікація праці як важливий захід профілактики виробничого травматизму.	12	2	2			8	
МК - 1							2
Разом за модулем 1	70	10	10	8		40	2
7-й семестр							
Модуль 2.							
Тема 2.1. Атестація робочих місць – основа профілактики виробничого травматизму	12	2	2			8	
Тема 2.2. Профілактика виробничого травматизму в умовах та на об'єктах підвищеної небезпеки.	16	2	2	2		10	
Тема 2.3. Прогнозування та оцінка професійного ризику як важливий захід профілактичної діяльності.	15	2	2	4		7	
Тема 2.4. Використання засобів та засобів безпеки у сфері профілактики та запобігання виробничому травматизму.	12	2	2	2		6	
Тема 2.5. Зарубіжний досвід профілактичної діяльності у сфері охорони праці.	8	2	2			4	
МК - 2							2
Разом за модулем 2	65	10	10	8		35	2
Разом за дисципліну	135	20	20	16		75	4

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять (заочна (дистанційна) форма):

Назви модулів і тем	Заочна форма навчання						
	усього	у тому числі					
		лекції	семінарські заняття	практичні заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	Поточний контроль
1	2	3	4	5	6	7	8
7-й семестр							
Модуль 1							
Тема 1.1. Загальні засади профілактики виробничого травматизму та професійних захворювань.	33	2				31	
Тема 1.2. Навчання та інструктажі з охорони праці як основний організаційний захід профілактики виробничого травматизму.	33	2				31	
Тема 1.3. Профілактичні заходи у сфері гігієни праці, виробничої санітарії та виробничої безпеки.	32	2				30	
МК-1							2
Разом за модулем 1	100	6				92	2
7-й семестр							
Модуль 2.							
Тема 2.1. Атестація робочих місць – основа профілактики виробничого травматизму	39	2				37	
Тема 2.2. Профілактика виробничого травматизму в умовах та на об'єктах підвищеної небезпеки.	39	2				37	
МК-2							2
Разом за модулем 2	80	4				74	2
Разом за дисципліну	180	10				166	4

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальні засади профілактики виробничого травматизму та професійних захворювань.	2
2	Навчання та інструктажі з охорони праці як основний організаційний захід профілактики виробничого травматизму.	2
3	Профілактичні заходи у сфері гігієни праці, виробничої санітарії та виробничої безпеки.	2
4	Використання засобів та засобів безпеки у сфері профілактики та запобігання виробничому травматизму.	2
5	Гігієнічна класифікація праці як важливий захід профілактики виробничого травматизму.	2
6	Атестація робочих місць – основа профілактики виробничого травматизму	2
7	Профілактика виробничого травматизму в умовах та на об'єктах підвищеної небезпеки.	2
8	Прогнозування та оцінка професійного ризику як важливий захід профілактичної діяльності.	2
9	Використання засобів та засобів безпеки у сфері профілактики та запобігання виробничому травматизму.	2
10	Зарубіжний досвід профілактичної діяльності у сфері охорони праці.	2
	Разом	20

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Організація і проведення вступного інструктажу з охорони праці.	2
2	Ознайомлення з практикою проведення профілактичних заходів у сфері гігієни праці, виробничої санітарії та виробничої безпеки на одному із підприємств	4
3	Класифікація умов праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища.	2
4	Заповнення карт умов праці при атестації робочих місць	2
5	Оцінка рівня професійного ризику працівника	4
6	Застосування методики визначення об'єктів підвищеної небезпеки	2
7	МК 1	2
8	МК2	2
	Разом	20

Індивідуальні завдання (орієнтовна тематика індивідуальних завдань):

Індивідуальне завдання є однією з форм роботи здобувачів вищої освіти, яка передбачає створення умов для повної реалізації ними творчих можливостей, застосування набутих знань на практиці. Здобувач вищої освіти за бажанням може обрати одну з рекомендованих тем та самостійно виконати поглиблене теоретичне або практичне дослідження. Результати дослідження оформити звітом у формі реферату, презентації, добірки відеоматеріалів, створення відео-, фоторяду, реферату, есе, доповіді тощо:

1. Складання програми вступного інструктажу.
2. Оцінка умов праці у виробничому приміщенні за параметрами мікроклімату та у разі дії хімічного фактора.
3. Складання карти умов праці в холодну пору року.
4. Оцінка професійного ризику працівника на робочому місці
5. Основні причини виробничого травматизму в Україні та шляхи їх запобігання
6. Статистика професійних захворювань у світі та в Україні
7. Один день безпеки» — як виглядає робочий день працівника без порушень правил охорони праці
8. Класифікація професійних захворювань та їх особливості
9. Чому працівники ігнорують правила безпеки? Психологічний аспект
10. Сучасні методи профілактики професійних захворювань
11. Аналіз законодавчої бази України щодо профілактики травматизму
12. Травмонебезпечні професії: світовий та український досвід
13. Приклади найбільш поширених порушень правил безпеки на виробництві
14. Організаційні заходи щодо попередження нещасних випадків на підприємстві
15. Що для мене означає культура безпеки на виробництві?
16. Вплив робочого середовища (шум, вібрація, мікроклімат) на виникнення професійних захворювань
17. Технологічні новації для зниження виробничого травматизму
18. Інсценізація виробничої аварії та правильні дії працівників
19. Приклади світових інформаційних кампаній з профілактики виробничого травматизму
20. Профілактика травматизму серед молодих працівників та новачків
21. Чи можлива нульова кількість травм на виробництві?
22. Медико-профілактичні огляди як засіб попередження профзахворювань
23. Типові помилки керівників у сфері охорони праці
24. Міжнародний досвід зниження виробничого травматизму (приклади успішних програм).

Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни СУОП реалізується в таких формах: **консультації, контрольні заходи, написання рефератів/есе, самостійна робота.**

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: **іспит, індивідуальні завдання, виступи на наукових конференціях, реферати/есе.**

Критерії оцінювання

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті цивільного захисту України за 100-бальною шкалою.

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться у формі відповіді на заняттях, фронтального та індивідуального опитування, проведення модульного контролю (МК). Поточний контроль може проводитися наступними способами:

- усне опитування – застосовується під час проведення усіх видів навчальних занять з метою визначення рівня засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу попереднього заняття;
- письмовий контроль (реферат/доповідь/есе) – проводиться з метою перевірки рівня знань здобувачів вищої освіти за попереднє (декілька попередніх) занять, або після завершення вивчення матеріалу теми;
- тестовий/модульний контроль – як правило, проводиться після завершення вивчення матеріалу модуля дисципліни, або окремої теми;
- комбінована форма контролю – поєднання під час проведення навчальних занять усного опитування та експрес-контролю, або експрес-контролю з тестовим контролем з метою максимального охоплення кількості залучених до контролю здобувачів вищої освіти і більш якісної перевірки рівня засвоєння ними знань.

Підсумковий контроль проводиться у формі **іспиту**

Розподіл балів, які отримують здобувачі, за результатами опанування навчальної дисципліни, формою підсумкового контролю якого є:

- іспит

	Поточний контроль та самостійна робота					80	Підсумковий контроль (іспит)	Сума балів
	Модуль 1							
T1.1	T1.2	T1.3	T1.4	T1.5	МКР 1			
3	8	8	8	3	10			
	Модуль 2							
T2.1	T2.2	T2.3	T2.4	T2.5	МКР 2			
3	8	8	8	3	10			
							20	100

Поточний контроль

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти на **СЕМІНАРСЬКОМУ** занятті (оцінюється від 0 до 3 балів):

- **3 балів** – здобувач вільно володіє навчальним матеріалом, орієнтується в конкретній темі та аргументовано висловлює свої думки, наводить приклади;
- **2,5 балів** – здобувач володіє навчальним матеріалом та може окреслити основні аспекти визначеної теми;
- **2 бали** – здобувач неповно володіє навчальним матеріалом та може окреслити деякі аспекти визначеної теми
- **1 бал** – здобувач невпевнено володіє навчальним матеріалом та неповно може окреслити основні аспекти визначеної теми;
- **0,5 балів** – здобувач поверхово володіє навчальним матеріалом і не може впевнено окреслити аспекти визначеної теми;
- **0 балів** – здобувач не знає відповіді на поставлені питання, не розкриває основні положення дисципліни.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти на **ПРАКТИЧНОМУ** занятті (оцінюється від 0 до 5 балів):

- **5 балів** – здобувач вільно володіє навчальним матеріалом, орієнтується в конкретній темі та аргументовано висловлює свої думки, наводить приклади;

- **4 балів** – здобувач володіє навчальним матеріалом та може окреслити основні аспекти визначеної теми;
- **3 балів** – здобувач неповно володіє навчальним матеріалом та може окреслити деякі аспекти визначеної теми
- **2 бали** – здобувач невпевнено володіє навчальним матеріалом та неповно може окреслити основні аспекти визначеної теми;
- **1 бал** – здобувач поверхово володіє навчальним матеріалом і не може впевнено окреслити аспекти визначеної теми;
- **0 балів** – здобувач не знає відповіді на поставлені питання, не розкриває основні положення дисципліни.

Модульний контроль

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти при виконанні **МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ (МК 1 та МК2) (оцінюється від 0 до 10 балів):**

- **10 балів** – вірні відповіді дані на всі запропоновані питання, дотримано всі вимоги до оформлення роботи (якщо потрібно);
- **8 балів** – вірні відповіді дані на всі запропоновані питання, або у відповідях наявні незначні помилки чи не повно виконані вимоги оформлення роботи;
- **6 балів** – вірні відповіді дано на 50% запропонованих питань і не повно виконані вимоги оформлення роботи;
- **3 балів** - вірні відповіді дано менше ніж на 50% запропонованих питань, наявні значні помилки та не виконані вимоги оформлення роботи;
- **0 балів** – відповіді на питання роботи відсутні або робота містить грубі помилки на більшість запропонованих питань та не виконані вимоги оформлення роботи.

Індивідуальне завдання

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти при виконанні **ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ:**

Індивідуальне завдання виконується згідно доручень викладача за запропонованою тематикою і не може бути оцінено більше ніж **10 балів**.

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль успішності проводиться у формі **іспиту** на завершальному етапі з метою оцінки результатів навчання здобувачів вищої освіти, оцінки їх знань і навиків за обсягом, якістю, глибиною і вміннями застосовувати їх у практичній діяльності відповідно до моделі фахівця здобувача вищої освіти.

До уваги беруться *додаткові необов'язкові завдання та науково-дослідна діяльність* здобувача вищої освіти.

Критерії оцінювання знань на іспиті:

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти на іспиті (оцінюється **від 0 до 20 балів**):

- **20 балів** – здобувачеві, який повністю оволодів програмою навчальної, може дати відповіді на всі питання екзаменаційного білету (тестового контролю), опанував рекомендовану літературу;
- **15 балів** – здобувачеві, який в основному оволодів програмою навчальної дисципліни на продуктивному рівні та у відповідях допустив помилки;
- **10 балів** – здобувачеві вищої освіти, який показав мінімально достатній рівень знань з дисципліни, необхідний для продовження навчання, в основному вивчив основні терміни дисципліни, але у відповідях допустив помилки;
- **5 балів** – здобувачеві вищої освіти, який показав низький рівень знань і підготовки за дисципліною, допустив багато помилок та не засвоїв базових термінів та понять;
- **0 балів** здобувачеві вищої освіти, який не показав мінімально достатній рівень знань з дисципліни, необхідний для продовження навчання, не знає основні терміни дисципліни.

Перелік теоретичних питань для підготовки до іспиту:

1. Що таке профілактика і профілактика виробничого травматизму?
2. Чим обумовлена необхідність профілактики виробничого травматизму і хто організує роботу з її проведення?
3. Стан виробничого травматизму і професійних захворювань в Україні і світі.

4. Основні події, які потягли за собою нещасні випадки.
5. Які причини нещасних випадків і виробничого травматизму?
6. Як розподіляються травми за ступенем тяжкості за наслідками нещасних випадків і де розташовується зона профілактики виробничого травматизму?
7. Якими положеннями законів України визначається правова основа профілактики виробничого травматизму та професійних захворювань?
8. Основні НПАОП, які визначають механізми профілактики виробничого травматизму та професійних захворювань.
9. Основні заходи профілактики виробничого травматизму та професійних захворювань.
10. В чому полягають правові заходи профілактики виробничого травматизму та професійних захворювань?.
11. Які заходи відносяться до організаційних заходів профілактики виробничого травматизму та професійних захворювань?
12. Що запобігають технічні заходи і соціально-економічні та засоби профілактики виробничого травматизму та професійних захворювань?
13. Що передбачають санітарно-гігієнічні заходи та лікувально-профілактичні заходи профілактики виробничого травматизму та професійних захворювань?
14. Якими положеннями законів України та НПАОП визначається необхідність та порядок проведення навчання з питань охорони праці?
15. Чим і як регламентується вивчення положень охорони праці під час підготовки, перепідготовки та підвищенні кваліфікації працівників?
16. Які категорії працюючих повинні проходити навчання та перевірку знань з питань охорони праці і де здійснюється таке навчання?
17. Терміни навчання та перевірки знань з питань охорони праці працівників (виконавців і посадових осіб).
18. Що таке інструктажі з питань охорони праці і як вони поділяються за характером і часом проведення?
19. Умови і порядок проведення вступного інструктажу з питань охорони праці.
20. Умови і порядок проведення первинного інструктажу з питань охорони праці.
21. Умови і порядок проведення періодичного інструктажу з питань охорони праці.
22. Умови і порядок проведення позапланового інструктажу з питань охорони праці.
23. Умови і порядок проведення цільового інструктажу з питань охорони праці.
24. Що таке інструкції з охорони праці і на підставі яких НПАОП вони розробляються?
25. Хто розробляє інструкції з охорони праці і в які терміни вони вводяться в дію (переглядаються) на підприємстві?
26. З яких розділів складаються інструкції з охорони праці?
27. Якими правилами керуються під час складання інструкцій з охорони праці?
28. Законодавче забезпечення права громадян на безпечні та нешкідливі умови праці.
29. Які НПАОП є найбільш важливими у забезпеченні санітарно-гігієнічних умов праці?
30. Що таке умови праці і чим вони визначаються?
31. Що характеризують санітарно-гігієнічні умови праці?
32. Якими профілактичними заходами досягається забезпечення санітарного благополуччя на виробництві?
33. Що таке виробнича санітарія і яка її сфера дії?
34. На що спрямовуються профілактичні заходи та засоби щодо поліпшення стану виробничого середовища та трудового процесу?
35. Які профілактичні заходи дозволяють запроваджувати наявність даних про стан метеорологічних показників?
36. Основні заходи профілактики виробничого шуму та інфразвуку.
37. Поняття, завдання і законодавчі засади гігієни праці.
38. Які матеріали використовуються під час планування профілактичних заходів з гігієни праці?
39. Основні профілактичні заходи та засоби у сфері гігієни праці.
40. Вимоги Закону «Про охорону праці» щодо обов'язку роботодавця забезпечувати належне утримання будівель і споруд, виробничого обладнання та устаткування.
41. Нормативно-правові акти, які визначають вимоги безпеки до виробничих процесів, обладнання та устаткування.
42. Безпека виробничого процесу та загальні вимоги до її забезпечення.
43. Небезпечні фактори, які розглядаються як фактори впливу у виробничій безпеці.

44. Наслідки впливу небезпечних факторів виробничого середовища на працівника.
45. Виробничі травми та їх види.
46. Професійні захворювання (отруєння) та їх види.
47. Першочергові профілактичні заходи забезпечення виробничої безпеки.
48. Загальні принципи організації робочого місця.
49. Які засоби відносяться до посудин, що працюють під тиском?
50. Профілактичні заходи щодо забезпечення безпеки під час експлуатації систем, що працюють під тиском.
51. Види небезпек під час робіт у замкнутих просторах
52. Положеннями яких законів і НПАОП регламентується гігієнічна класифікація праці?
53. З якою метою і хто проводить гігієнічну оцінку умов та характеру праці на робочих місцях?
54. Яка сфера застосування Гігієнічної класифікації праці за показниками шкідливості та небезпечності
55. Що таке допустимі умови праці
56. Що таке шкідливі умови праці?
57. Що таке небезпечні умови праці?
58. Нормативно-правове забезпечення і умови проведення атестації робочих місць.
59. Мета і завдання атестації робочих місць.
60. Нащо спрямовано лабораторно-інструментальні дослідження фізичних, хімічних, біологічних, визначення психофізіологічних факторів.
61. Оформлення результатів атестації робочих місць.
62. Основні нормативні документи, що регулюють процес проведення атестації робочих місць на підприємстві
63. Склад і повноваження атестаційної комісії.
64. Що таке карта умов праці і для чого вона призначена?
65. Який зміст карти умов праці?
66. Які дослідження необхідно проводити для оформлення карти умов праці
67. На які робочі місця складається карта умов праці?
68. Надати визначення поняття «підвищена безпека»
69. Які заходи безпеки мають передувати й супроводжувати проведення робіт підвищеної безпеки?
70. Що таке робота з підвищеною безпекою?
71. На які роботи на підприємстві необхідно видавати наряди–допуски?
72. Порядок оформлення наряда-допуска
73. Які заходи необхідно провести на підприємстві, щоб приступити доведення робіт підвищеної безпеки?
74. Надати визначення поняття професійного ризику.
75. З яких позицій можна розглядати професійний ризик?
76. Види професійних ризиків на виробництві.
77. Охарактеризувати підхід до оцінки професійних, який застосовується міжнародній практиці.
78. Що є об'єктами оцінки професійних ризиків?
79. За яких умов застосовуються прямі методи оцінки професійних ризиків?
80. За допомогою яких показників можна кількісно оцінювати рівень професійного ризику прямими методами?
81. Представники яких професій характеризуються високими коефіцієнтами частоти травматизму?
82. Загальні засади застосування непрямих методів оцінки професійних ризиків.
83. Що є засобами безпеки праці (засобами захисту працівників) і які їх категорії?
84. Як досягається забезпечення безпеки працюючих?
85. Якими законами і НПАОП регламентується забезпечення і використання засобів безпеки праці (засобів захисту працівників)
86. Склад та призначення технічних засобів (засобів колективного захисту)
87. Класифікація засобів колективного захисту безпеки праці
88. Об'єктивні засоби безпеки праці та їх види
89. Застосування сигнальних кольорів

Політика викладання навчальної дисципліни

Під час навчальних занять здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись певних дисциплінарних

правил:

- не можна шуміти, відволікатися самому і відволікати інших здобувачів від занять розмовами, іграми й іншими справами, що не стосуються заняття;
- якщо здобувачу вищої освіти необхідно вийти з аудиторії, то він повинен попросити дозволу у викладача, піднявши руку;
- здобувач вищої освіти має право ставити питання викладачу, якщо не зрозумів матеріал під час пояснення;
- здобувач вищої освіти має право в коректній формі обстоювати свій погляд і свої переконання при обговоренні різних спірних і неоднозначних питань;
- тактовною поведінкою створювати сприятливу дієву атмосферу;
- бути уважним, стриманим, зрівноваженим. При бажанні відповісти на поставлене питання слід підняти руку та дочекатися дозволу викладача. Не перебивати викладача, відповідь здобувача вищої освіти, не заважати підказками;
- забороняється користуватися мобільним зв'язком.

Здобувачі вищої освіти, які отримали незадовільні оцінки за заняття або мають пропуски занять (не більше 2-х занять) відповідають на додаткові питання по пропущеним або незадовільно оціненим заняттям. Незадовільно оцінені і пропущені заняття (більше 2-х занять) відпрацьовуються здобувачами вищої освіти в часи консультацій викладача і якщо заняття не відпрацьовані здобувачі до складання екзамену не допускаються. Після ліквідації заборгованостей, які мають, здобувачі мають право на повторне складання екзамену.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти під час виконання самостійної або індивідуальної роботи передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Порушенням академічної доброчесності з боку здобувачів вищої освіти є: списування; виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації (шпаргалки, мікронавушники, пристрої мобільного зв'язку, планшети тощо), крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

1. Освітньо-професійна програма «Охорона праці», галузь знань 26, «Цивільна безпека», спеціальність 263 «Цивільна безпека». https://nuczu.edu.ua/images/topmenu/osvitnya_diyalnosti/osvitni_programi/2020/263_OP_mag20.pdf
2. Малько О.Д., Резніченко Г.М. Курс лекцій «Профілактика виробничого травматизму та професійних захворювань». Харків – НУЦЗУ, 2020. – 95 с.
3. Малько О.Д., Тур Д.А. Аналіз умов праці газозварювальника при проведенні ремонтних робіт в теплових мережах: мат. Міжнародної науково-практичної конференції курсантів та студентів «Проблеми та перспективи забезпечення цивільного захисту»: – Харків: НУЦЗУ, 2018. - С. 375.
4. Малько О.Д., Пономаренко К.О. Досвід Японії щодо профілактичної діяльності у сфері охорони праці: . мат міжнародної науково-практичної конференції молодих учених., 28-29 березня 2018 року. Харків: НУЦЗ України, 2018. 434 с. С. 331.
5. Малько О. Д., Шароватова О. П., Цимбал Б. М., Бахарева Г. Ю. Модель прогнозування виникнення аварії на потенційно небезпечному об'єкті з використанням математичної моделі надійності технічної системи. // Проблеми надзвичайних ситуацій Збірка наукових праць. Випуск 27, 2018 – С. 66-72.
6. Малько О.Д., Правдюк А.В. Деякі особливості охорони праці персоналу в рентгенівських кабінетах: мат. Міжнародної науково-практичної конференції курсантів та студентів «Проблеми та перспективи забезпечення цивільного захисту»: – Харків: НУЦЗУ, 2018. - С.
7. Третьяков О.В. Охорона праці: Навчальний посібник. Для самостійної роботи студентів / О.В. Третьяков, В.В. Зацарний, В.Л. Безсонний. – Х.: УЦЗУ, 2009. – 436 с.
8. В.У. Жидецький. Основи охорони праці. Підручник -.: – Київ, Знання, 2015
9. Закон України «Про охорону праці» (Введено в дію Постановою ВР № 2695-XII (2695-12) від 14.10.92.
10. Закон України "Про об'єкти підвищеної небезпеки" від 18.01.2001 № 2245.
11. Наказ МОЗ України від 08.04.2014 № 248 «Про затвердження Державних санітарних норм та

правил «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу».

12. Технічний регламент про безпеку машин і устаткування, прийнятий постановою № 62 Кабінету Міністрів 30 січня 2013 року. Перелік робіт з підвищеною небезпекою Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.1.2005 № 15.

13. Перелік видів робіт з підвищеною небезпекою, Затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2011 р. № 1107.

14. Постанова КМУ від 1 серпня 1992 р. N 442 «Про порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці» (зі змінами та доповнення внесеними постановою КМУ № 741 від 05.10.2016 року).

15. Постанова КМУ від 8 лютого 2012 р. № 237 «Про затвердження Порядку визначення класу професійного ризику виробництва за видами економічної діяльності».

17. Постанова КМУ від 08.11.2000 р. № 1162 «Про затвердження переліку професійних захворювань».

18. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 13.12.2004 № 614 «Про затвердження Порядку складання та вимоги до санітарно-гігієнічних характеристик умов праці»

Інформаційні ресурси

1. Фонд соціального страхування України – <http://www.fse.gov.ua>.
2. Єдиний веб портал органів виконавчої влади – <https://www.kmu.gov.ua/ua>
3. Державна служба України з питань праці – <http://dsp.gov.ua>
4. Науково-виробничий журнал «Охорона праці» - <http://ohoronapraci.kiev.ua>
5. Головне управління Держпраці у Харківській області - <http://www.kh.dsp.gov.ua>
6. Журнал пожежна та техногенна безпека - <http://presa.ua/pozhezhna-ta-tehnogenna-bezpeka.html>

Розробник:

старший викладач кафедри
підвищення кваліфікації та спеціалізованої підготовки
у сфері цивільного захисту, к.т.н.

Антон МАЦАК